

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT

FONDATA ÎN MDCCCCLIX

Bd. Mihail Kogălniceanu nr. 36-46, sector 5, București, ROMÂNIA

C.P. 050107, telefon +40 21 312 49 48, fax +40 21 312 07 19

www.drept.unibuc.ro

PROIECT DE CERCETARE POSTDOCTORALĂ ANEXA 2

1. DATELE PERSONALE ALE CERCETĂTORULUI CANDIDAT

1.1. Nume:	Stănescu
1.2. Prenume:	Șerban Alexandru Nicolae
1.3. Anul nașterii:	1978
1.4. Gradul didactic:	Asistent universitar
1.5. Doctor din anul:	2009
1.6. Locul de muncă actual:	Universitatea din București – Facultatea de Drept
1.7. Telefon:	021.423.70.05 / 0723.678.471
1.8. E-mail:	serban.stanescu@drept.unibuc.ro av_stanescu@yahoo.com

2. TITLUL PROIECTULUI DE CERCETARE POSTDOCTORALĂ

Regimul juridic al răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional: repere pentru configurarea unei răspunderi obiective a poluatorului

3. TERMENI CHEIE (maxim 5 termeni)

1.	poluare
2.	daune
3.	răspundere obiectivă
4.	legea aplicabilă
5.	proces civil internațional

4. REZUMATUL PROIECTULUI (maxim 2 pagini)

Preocuparea comunității internaționale pentru configurarea unor mecanisme juridice care să asigure repararea prejudiciilor cauzate prin poluarea mediului își găsește originile în adoptarea, în

cursul anilor '60 ai secolului trecut, a unor *convenții internaționale având ca obiect reglementarea răspunderii civile pentru daunele cauzate de agenți poluanți determinați – substanțele radioactive* (Convențiile adoptate la Paris în anul 1960 și la Viena în anul 1963) și *hidrocarburile* (Convențiile adoptate la Bruxelles în anii 1969 și 1971). Deceniile următoare au marcat, pe de-o parte, reformarea acestor convenții internaționale, iar, pe de altă parte, adoptarea de noi instrumente juridice menite a reglementa repararea daunelor cauzate de alți agenți poluanți – *substanțele nocive și periculoase* (Convențiile adoptate la Geneva în anul 1989 și la Londra în anul 1996) și *deșeurile periculoase* (Protocolul adoptat la Basel în anul 1999).

Conștientizarea treptată a pericolelor pe care poluarea mediului le prezintă pentru existența oamenilor în general a determinat, într-o a doua etapă, reorientarea eforturilor în direcția adoptării unor *instrumente juridice integratoare, având ca finalitate repararea daunelor cauzate, indiferent de natura agentului poluant*. Trebuie menționate, în acest sens, Convenția de la Lugano (adoptată în anul 1993 sub egida Consiliului European, neintrată în vigoare), precum și Directiva 2004/35/CE a Parlamentului European și a Consiliului (transpusă în legislația românească prin O.U.G. nr. 68/2007).

În raport cu instrumentele juridice prezentate, se impune o *dublă concluzie*. În primul rând, materia răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare este caracterizată, *în prezent*, printr-o multitudine de *regimuri juridice sectoriale*. Cea de-a doua concluzie, derivând din cea dintâi, privește *necesitatea* unui demers științific având ca finalitate *identificarea trăsăturilor comune regimurilor juridice sectoriale și integratoare* și abstractizarea lor în vederea configurării unei teorii generale a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional.

Demersul științific menționat constituie substanța prezentului proiect de cercetare. Analiza pe care acesta o implică urmează să fie efectuată atât din perspectivă materială, cât și din perspectivă procesuală, ținându-se seama de implicațiile determinate de prezența elementului de extraneitate.

Abordarea materială urmărește identificarea trăsăturilor definitorii ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, astfel cum se desprind acestea din ansamblul reglementărilor internaționale incidente în materie. Din această perspectivă, vor fi supuse analizei următoarele aspecte:

- (1) *condițiile răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare* (incidentul ce antrenează poluarea, dauna cauzată prin poluare, legătura de cauzalitate, problema culpei). În ceea ce privește dauna cauzată prin poluare, urmează să se distingă între dauna cauzată mediului însuși (*per se*) și aceea produsă vieții sau sănătății omului ori bunurilor sale. Sub aspectul culpei, va fi investigat fundamentul răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context transfrontier (răspundere subiectivă vs. răspundere obiectivă).
- (2) *subiectele răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare*. Sub aspectul determinării subiectului pasiv al răspunderii, urmează să fie cercetate implicațiile principiului fundamental “poluatorul plătește”. În ceea ce privește subiectul activ al răspunderii, o atenție specială va fi acordată situației în care dauna este adusă mediului însuși, astfel încât nu se poate vorbi despre o victimă a poluării în sensul strict al termenului.
- (3) *efectul răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare (obligația de reparare a prejudiciului)*. Cercetarea are în vedere întinderea obligației de dezdăunare și posibilitățile de limitare a răspunderii. De asemenea, urmează a fi analizate mecanismele legale (fondurile internaționale de indemnizare) și contractuale de asigurare a indemnizării pentru daune cauzate prin poluare în ipotezele în care răspunderea autorului nu ar putea fi angajată sau plafonul acesteia ar fi depășit.
- (4) *cauzele exoneratoare de răspundere civilă pentru daunele cauzate prin poluare*. Analiza acestor cauze este menită să evidențieze regimul juridic *sui-generis* al răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare.

În condițiile în care instrumentele juridice internaționale acoperă numai de o manieră sectorială fenomenul studiat și în raport cu dimensiunea internațională a acestuia, *abordarea materială va fi completată, în mod firesc, printr-o analiză de drept internațional privat, menită a evidenția legea aplicabilă zonelor neacoperite de regulile materiale uniforme cercetate.*

Abordarea procesuală vizează analiza răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare ca proces civil internațional, demers justificat de prezența elementului de extraneitate. Urmează a fi cercetate următoarele aspecte:

- (1) determinarea competenței jurisdicționale de drept internațional privat în materie
- (2) determinarea legii aplicabile procedurii de judecată
- (3) recunoașterea și încuviințarea executării unei hotărâri străine prin care au fost acordate despăgubiri pentru daunele cauzate prin poluare.

5. DESCRIEREA ȘTIINȚIFICĂ A PROIECTULUI (maxim 12 pagini)

5.1. SCOPUL PRINCIPAL URMĂRIT

Demersul științific pe care îl implică prezentul proiect de cercetare este justificat de o realitate obiectivă: materia răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional cunoaște în prezent multiple regimuri juridice sectoriale. Nu mai puțin de 13 convenții internaționale creează tot atâtea regimuri juridice aplicabile daunelor cauzate de hidrocarburi, substanțe radioactive, deșeuri și substanțe nocive și periculoase. Acestora li se adaugă o convenție internațională (neintrată în vigoare), precum și o directivă europeană, care nu disting în funcție de natura agentului poluant. În fine zonele “albe” (neacoperite de reguli materiale uniforme adoptate la nivel internațional) intră sub incidența legii aplicabile, determinate potrivit mecanismelor de drept internațional privat.

În aceste condiții, *scopul principal* urmărit în cadrul acestui proiect de cercetare constă în *identificarea trăsăturilor comune regimurilor juridice sectoriale, compararea acestora cu regimul integrator în materie (neintrat în vigoare din anul 1993) și în abstractizarea lor în vederea configurării unei teorii generale a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional.*

În cadrul cercetării efectuate, răspunderea civilă menționată va fi supusă analizei atât din perspectivă materială (fiind configurate condițiile, subiectele, efectul, condițiile exoneratoare de răspundere), cât și din perspectivă procesuală, ca proces civil internațional (fiind avute în vedere aspecte referitoare la determinarea competenței jurisdicționale, determinarea legii aplicabile procedurii de judecată, recunoașterea și încuviințarea executării unei hotărâri străine prin care au fost acordate despăgubiri pentru daunele cauzate prin poluare).

5.2. IMPORTANȚA ȘI RELEVANȚA CONȚINUTULUI ȘTIINȚIFIC

Se va specifica stadiul actual în domeniu, probleme rămase nerezolvate relevante pentru tema proiectului. Se va descrie motivația proiectului și gradul de interdisciplinaritate (dacă este cazul).

Stadiul actual al reglementării și cercetării științifice în domeniul răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare, în context transfrontier, poate fi sintetizat după cum urmează:

În ceea ce privește stadiul actual al reglementării, astfel cum am arătat, domeniul răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare cunoaște, la nivel internațional, o densă reglementare sectorială vizând:

- (1) poluarea cauzată de hidrocarburi. Instrumentele juridice internaționale incidente vizează:
 - (a) angajarea răspunderii pentru poluarea cu hidrocarburi (i) transportate ca marfă de către navele maritime, (ii) folosite drept combustibil pentru propulsia navelor maritime sau (iii) rezultând din explorarea și exploatarea resurselor minerale ale platoului continental;
 - (b) asigurarea reparării prejudiciului cauzat prin poluare prin intermediul fondurilor internaționale de indemnizare.
- (2) poluarea cauzată de substanțe radioactive. Instrumentele juridice internaționale incidente vizează:
 - (a) angajarea răspunderii pentru poluarea provocată de (i) instalații radioactive aflate pe uscat, (ii) materiale radioactive transportate pe mare sau (iii) materiale radioactive utilizate pentru propulsia navelor maritime;
 - (b) indemnizarea suplimentară pentru daune cauzate prin poluare radioactivă.
- (3) poluarea cauzată de deșeuri și substanțe nocive și periculoase. Instrumentele internaționale vizează, în special, daunele cauzate în timpul transportului acestor materiale.

În afara acestor reglementări sectoriale, trebuie semnalată existența unei convenții cu vocație de aplicare indiferent de natura agentului poluant, dar care nu a intrat încă în vigoare (Convenția adoptată la Lugano, în anul 1993), precum și a unei directive europene (Directiva 2004/35/CE).

În cazul în care răspunderea civilă pentru daunele cauzate prin poluare nu intră sub incidența vreuneia dintre convențiile internaționale sectoriale, aceasta va fi cărmuită de legea aplicabilă (*lex causae*), determinată potrivit regulilor de drept internațional privat. În măsura în care *lex fori* ar fi legea română, *lex causae* ar fi determinată de norma conflictuală cuprinsă în Regulamentul (CE) nr. 864/2007 privind legea aplicabilă obligațiilor necontractuale ("Roma II"). În măsura în care *lex causae* ar fi legea română, sediul principal al materiei l-ar constitui prevederile O.U.G. nr. 68/2007 privind răspunderea de mediu cu referire la prevenirea și repararea prejudiciului asupra mediului (care transpune dispozițiile Directivei 2004/35/CE) și O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.

În ceea ce privește stadiul actual al cercetării științifice, aspecte referitoare la răspunderea civilă pentru daune cauzate prin poluare au fost analizate în **literatura de specialitate** străină și românească atât în cadrul unor lucrări mai ample (de tipul tratatelor și al cursurilor universitate) (1), cât și în cadrul unor lucrări monografice privind răspunderea pentru daunele cauzate prin poluare (2) sau al unor studii de specialitate privind aspecte punctuale ale răspunderii (3).

(1) *Lucrările din prima categorie* alocă, de cele mai multe ori, un capitol distinct problematicii răspunderii juridice în dreptul mediului. Dintre lucrările relevante din această categorie pot fi menționate, în ceea ce privește doctrina străină: R. Romi, *Droit international et européen de l'environnement*, Montchrestien, Paris, 2005, A.V. Lang, *Droit de l'environnement*, P.U.F., Thémis, Paris, 2002, A. Kiss, J.P. Beurrier, *Droit international de l'environnement*, Editions Pedone, Paris, 2000, A. Gillespie, *International environmental law, policy and ethics*, Oxford University Press, New York, 2002, J.H. Jans, *European environmental law*, second revised edition, Europa Law Publishing, Groningen, 2000. Dintre lucrările de referință ale autorilor români din categoria avută în vedere, pot fi menționate: E. Lupan, *Tratat de dreptul protecției mediului*, Ed. C.H. Beck, București, 2009, D. Marinescu, *Tratat de dreptul mediului*, Ed. Universul Juridic, București, 2008, M. Duțu, *Tratat de dreptul mediului*, Ed. C.H. Beck, București, 2007. Întinderea și complexitatea demersului științific specific acestor lucrări explică și spațiul limitat acordat problematicii răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare. Pe plan intern, această formă de răspundere este analizată alături de alte forme ale răspunderii juridice cu incidență în dreptul mediului (răspunderea penală și contravențională). Pe plan internațional, este abordată prioritar răspunderea juridică a statelor (specifică dreptului internațional public), în vreme ce răspunderea civilă, ca instituție a dreptului privat (inclusiv aspectele referitoare la conflictele de legi) – este în mică măsură evidențiată. De asemenea, latura procedurală a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare scapă, de regulă, analizei efectuate de aceste

lucrări.

(2) *Cea de-a doua categorie de lucrări* înglobează cercetările monografice efectuate în materia răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare. În ceea ce privește literatura străină de specialitate, rețin atenția: E.H.P. Brans, *Liability for damage to public natural resources. Standing, damage and damage assessment*, Kluwer Law International, The Hague / London / New York, 2001 și L. Bergkamp, *Liability and environment. Private and public law aspects of civil liability for environmental harm in an international context*, Kluwer Law International, The Hague / London / New York, 2001.

E.H.P. Brans efectuează o radiografiere a regimurilor juridice aplicabile răspunderii civile pentru poluare configurate la nivel național (șase sisteme de drept făcând obiectul cercetării), la nivel european (prin Cartea albă devenită ulterior Directiva 2004/35/CE) și la nivel internațional. Sub aspectul reglementărilor internaționale, sunt analizate pe larg instrumentele juridice consacrate răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluarea cu hidrocarburi și într-o foarte mică măsură celelalte reglementări sectoriale. Pe fond, o analiză minuțioasă este efectuată cu privire la noțiunea de „daună de mediu”, reținându-se că există o diferență fundamentală între „daunele cauzate prin intermediul mediului” (*environment-related types of damage*) și „daunele cauzate mediului însuși” (*damage done to the environment per se*), fapt ce determină dificultăți reale în legătură cu repararea celor din urmă (p. 12 și urm.); în același sens, A.V. Lang, precitată, se referă la dualitatea daunei ecologice (p. 266). Printre dificultățile semnalate, se găsește și aceea a legitimării procesuale active a unor persoane care nu îndeplinesc cerința de a fi victime ale poluării. În acest sens, E.C.H. Brans efectuează o sinteză a teoriilor formulate, în special în doctrina anglo-saxonă, pentru a justifica legitimarea procesuală a statului în ipoteza menționată: teoria trust-ului public, teoria *parens patriae*, teoria vătămării interesului public etc. (p. 50 și urm.).

Cel de-al doilea autor menționat, L. Bergkamp abordează problema răspunderii pentru daune cauzate prin poluare, în context internațional, atât din perspectiva dreptului public, cât și din perspectiva dreptului privat. Autorul analizează în detaliu mecanismul răspunderii civile pentru daune aduse prin poluare, insistând asupra sferei subiectelor pasive ale acesteia (p. 298 și urm.).

În ceea ce privește doctrina românească, pot fi semnalate două monografii consacrate domeniului analizat: S.M. Teodoroiu, *Răspunderea civilă pentru dauna ecologică*, Ed. Lumina Lex, București, 2003 și M.E. Oțel, *Răspunderea internațională în domeniul mediului*, Ed. Universul Juridic, București, 2009.

S.M. Teodoroiu analizează răspunderea civilă pentru dauna ecologică, în special din perspectiva dreptului intern. Dintre reglementările internaționale incidente, autoarea se referă exclusiv la Convenția de la Lugano asupra răspunderii civile pentru daune rezultând din activități periculoase pentru mediu și la Convenția de la Viena privind răspunderea civilă pentru daune nucleare (p. 161-165).

M.E. Oțel abordează răspunderea în domeniul mediului în special din perspectiva dreptului internațional public. Autoarea se referă tangențial la reglementările internaționale aplicabile răspunderii civile (ca instituție a dreptului privat).

În sinteză, cu privire la lucrările monografice menționate, pot fi semnalate următoarele: a) obiectul lor de studiu este, de regulă, mai larg decât acela al prezentului proiect, fiind avute în vedere, după caz, aspecte de drept comparat sau ample analize de drept intern; b) deseori, aceste lucrări tratează deopotrivă răspunderea statelor specifică dreptului internațional public și răspunderea poluatorului de drept privat, fără a semnală deosebiri de regim juridic; c) lucrările menționate nu analizează aspectele de drept internațional privat incidente, în numeroasele cazuri în care nu există o reglementare internațională uniformă aplicabilă răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare; d) lucrările menționate au în vedere rareori latura procedurală a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare și, oricum, numai prin raportare la dispozițiile procedurale cuprinse în reglementările internaționale uniforme.

(3) În fine, o a treia categorie de lucrări înglobează articole de specialitate scrise de autor străini și români. Dintre acestea, pot fi menționate: P.Griggs, *International Convention on Civil Liability for Bunker Oil Pollution Damage; 2001, www.bmla.org.uk* [British Maritime Law Association], E. Lupan, *Cu privire la noțiunea juridică a prejudiciului ecologic*, Revista “Dreptul” nr. 3/2003, E. Lupan, *Dreptul la indemnizație al victimei poluării*, Revista “Dreptul” nr. 9/2002.

În raport cu stadiul actual al cercetării domeniului avut în vedere, astfel cum a fost evidențiat, se degajă o serie de aspecte deloc sau într-o măsură insuficientă cercetate în literatura de specialitate, precum:

- a) delimitarea netă a răspunderii statelor pentru daunele cauzate prin poluare ca instituție a dreptului internațional public de răspunderea civilă pentru daune a poluatorului ca instituție a dreptului privat;
- b) delimitarea sferei noțiunii de daună cauzată prin poluare, în context internațional, în raport cu distincția fundamentală între dauna adusă mediului *per se* și dauna cauzată prin poluarea mediului;
- c) delimitarea sferei subiectelor răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare, în context internațional. Fundamentarea calității de subiect activ al răspunderii în cazul daunelor aduse mediului *per se*;
- d) stabilirea unor trăsături comune ce caracterizează regimul juridic al răspunderii civile pentru daune, în context internațional, astfel cum se desprind acestea din ansamblul reglementărilor sectoriale în materie, precum și din Convenția de la Lugano, respectiv din prevederile Directivei 2004/35/CE;
- e) cercetarea mecanismelor de drept internațional privat menite a determina legea aplicabilă răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional (*lex causae*). O asemenea cercetare este justificată de împrejurarea că reglementările internaționale uniforme cârmuiesc, în prezent, doar într-o mică măsură fenomenul studiat, ceea ce determină ca “zonele albe” (neacoperite de aceste reglementări) să intre sub incidența sistemului de drept determinat de normele conflictuale;
- f) cercetarea aspectelor procedurale ale angajării răspunderii pentru daunele cauzate prin poluare. Abordarea acestei răspunderi ca proces civil internațional implică analiza, deopotrivă, a dispozițiilor procesuale conținute în reglementările internaționale sectoriale și a celor cuprinse de legea forului sau de alte instrumente juridice adoptate la nivel internațional sau la nivelul Uniunii Europene.

Astfel cum se poate observa din cele arătate deja, **motivația** proiectului de cercetare rezidă în necesitatea de a acoperi acele zone ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, încă necercetate sau insuficient cercetate în literatura de specialitate, pentru a oferi o imagine cristalizată a acestei forme de răspundere, fundamentată pe generalizarea și abstractizarea unor reglementări sectoriale, precum și pe utilizarea, ca soluție subsidiară, a instrumentelor puse la dispoziție de dreptul internațional privat.

Proiectul de cercetare se caracterizează prin **interdisciplinaritate**. Astfel, indiscutabil, tema aleasă – răspunderea civilă pentru daune cauzate prin poluare în context internațional – constituie o instituție fundamentală a *dreptului mediului*. În același timp, însă, această formă de răspundere s-a desprins, din perspectivă istorică, dintr-o instituție de bază a *dreptului civil* – răspunderea civilă pentru daune cauzate de lucruri. De asemenea, analiza multora dintre reglementările internaționale sectoriale presupune un recurs la concepte specifice *dreptului transporturilor*, cu precădere ale celui maritim, răspunderea civilă având în vedere, adesea, daune cauzate în timpul transportului unor substanțe cu potențial poluant. Tema de cercetare prezintă, de asemenea, interferențe cu *dreptul Uniunii Europene*

(dreptul comunitar fiind redenumit astfel ca urmare a intrării în vigoare a Tratatului de la Lisabona), o serie de acte normative adoptate la acest nivel fiind incidente cu privire la regimul juridic al răspunderii pentru daune cauzate prin poluare (Directiva 2004/35/CE), la determinarea legii aplicabile (Regulamentul (CE) nr. 864/2007) sau a competenței jurisdicționale în această materie (Regulamentul (CE) nr. 44/2001) etc. În fine, dar nu în ultimul rând, instrumentele puse la dispoziție de *dreptul internațional privat* asigură coeziunea fenomenului studiat, oferind soluții specifice în cazurile în care reglementările internaționale uniforme sunt inaplicabile sau nu cuprind dispoziții referitoare la o chestiune de drept material sau procesual.

5.3. OBIECTIVELE, METODOLOGIA ȘI REZULTATELE PRECONIZATE ALE CERCETĂRII

Se vor detalia obiectivele proiectului, modul de îndeplinire a acestora și rezultatele preconizate. Se vor specifica contribuțiile cuantificabile ale proiectului.

În raport cu scopul principal propus și cu stadiul actual al reglementării și al cercetării științifice, proiectul de cercetare vizează atingerea următoarelor **obiective științifice**:

1. Fundamentarea cercetării răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional;
2. Delimitarea “răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare, în context internațional” în raport cu răspunderea statelor pentru poluare specifică dreptului internațional public;
3. Studiarea regimurilor juridice sectoriale și integratoare ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, în vederea identificării trăsăturilor comune și a elementelor de diferențiere;
4. Studiarea mecanismelor de drept internațional privat aplicabile răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional;
5. Studiarea regimurilor juridice sectoriale și integratoare privind procedura angajării răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, în vederea identificării trăsăturilor comune și a elementelor de diferențiere;
6. Studiarea mecanismelor de drept internațional privat aplicabile procedurii de angajare a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional;
7. Elaborarea unei teorii a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional.

Astfel cum am arătat mai sus, în contextul prezentării rezumatului proiectului de cercetare, analiza pe care acesta o implică urmează să fie efectuată atât din perspectivă materială, cât și din perspectivă procesuală, ținându-se seama de implicațiile determinate de prezența elementului de extraneitate. În acest sens, *primul obiectiv* propus, având un caracter general, presupunând inventarierea și sistematizarea materialului normativ aplicabil și a aparatului critic incident, slujește deopotrivă abordării materiale și celei procesuale. *Obiectivele 2-4*, specifice abordării materiale, urmăresc individualizarea “răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare, în context internațional” ca instituție a dreptului privat și identificarea trăsăturilor acesteia (condiții, subiecte, efect, cauze exoneratoare de răspundere), din perspectiva regimurilor juridice sectoriale / integratoare, iar, în lipsa acestora, din perspectiva determinării legii aplicabile potrivit regulilor de drept internațional privat. *Obiectivele 5 și 6*, specifice abordării procesuale, analizează această formă de răspundere ca proces civil internațional, vizând determinarea competenței jurisdicționale, a legii aplicabile procedurii de judecată și a mecanismelor de recunoaștere și încuviințare a executării hotărârilor judecătorești străine, printr-o sistematizare a dispozițiilor procedurale cuprinse în instrumentele juridice internaționale care instituie regimuri juridice sectoriale sau integratoare, în alte instrumente juridice adoptate la nivel internațional sau al Uniunii Europene ori, în lipsă, în legea aplicabilă, determinată

potrivit regulilor de drept internațional privat. În fine, *ultimul obiectiv* propus vizează valorificarea rezultatelor cercetării efectuate, atât din perspectivă materială, cât și din perspectivă procesuală, prin configurarea unei teorii a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional.

În vederea **îndeplinirii obiectivelor propuse**, activitatea de cercetare va fi organizată în următoarele etape:

- a) identificarea materialului normativ aplicabil și a aparatului critic incident în materia studiată;
- b) studierea critică a instrumentelor juridice instituind regimuri juridice sectoriale sau integratoare în vederea identificării elementelor comune și a celor de diferențiere ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional;
- c) generalizarea și abstractizarea trăsăturilor evidențiate și sistematizarea acestora pe categorii de probleme (materiale și procesuale) ale formei de răspundere studiate;
- d) identificarea aspectelor materiale și procesuale neacoperite de reglementările internaționale analizate și acoperirea acestora prin intermediul mecanismelor puse la dispoziție de dreptul internațional privat;
- e) sistematizarea rezultatelor cercetării științifice în vederea formulării unei teorii a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional;
- f) compararea teoriei formulate cu trăsăturile răspunderii civile ce se desprind din Convenția de la Lugano (asupra răspunderii civile pentru daune rezultând din activități periculoase pentru mediu), pentru a identifica rațiunile care au împiedicat intrarea acesteia în vigoare; formularea unui set de propuneri privind reformarea Convenției de la Lugano;
- g) difuzarea rezultatelor parțiale și finale ale cercetării științifice prin participarea cu o lucrare la o conferință / seminar / sesiune de cercetare, elaborarea unor studii / articole și a unei lucrări monografice.

Rezultatele preconizate ale cercetării științifice se concretizează în elaborarea unei teorii a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional. Această teorie se va fundamenta pe o cercetare a multiplelor regimuri juridice sectoriale și integratoare instituite prin instrumente juridice adoptate la nivel internațional și al Uniunii Europene, în completare fiind utilizate mecanismele puse la dispoziție de dreptul internațional privat.

Cât privește *cuantificarea rezultatele parțiale* ale cercetării, aceasta se va evidenția prin: a) participarea cu o lucrare la o conferință / seminar / sesiune de cercetare și b) publicarea a două articole în reviste de specialitate recunoscute pe plan național sau internațional.

Cât privește *cuantificarea rezultatele finale* ale cercetării, aceasta se va evidenția prin: a) formularea unui set de propuneri privind reformarea Convenției de la Lugano asupra răspunderii civile pentru daune rezultând din activități periculoase pentru mediu, b) publicarea unei lucrări monografice consacrate răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, la o editură de prestigiu și c) publicarea unui articol care să sintetizeze rezultatele cercetării științifice într-o revistă de specialitate recunoscută pe plan național sau internațional.

5.4. GRADUL DE ORIGINALITATE/INOVARE ȘI IMPACTUL PRECONIZAT AL PROIECTULUI

Se va specifica gradul de originalitate și complexitate a metodelor și soluțiilor propuse raportate la realizările recente în domeniu. Se va detalia impactul contribuțiilor proiectului.

Originalitatea proiectului de cercetare rezultă, în primul rând, din tema aleasă, temă care, astfel cum a fost configurată în prezentul proiect, nu a făcut, încă, obiectul vreunei lucrări monografice în

literatura română sau străină. Astfel, cercetarea efectuată în cadrul prezentului proiect pornește de la investigarea regimurilor juridice sectoriale și a celor integratoare instituite prin reglementări internaționale sau adoptate la nivelul Uniunii Europene pentru a identifica aspectele comune și specifice ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare. Demersul științific continuă prin operațiuni de generalizare, abstractizare și sistematizare a acestor trăsături în vederea elaborării unei teorii a răspunderii civile pentru daune cauzate în context internațional.

În al doilea rând, originalitatea proiectului derivă din includerea în analiză a laturii procesuale a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare ca proces civil internațional. *Abordarea ca proces civil internațional*, care constituie un element de absolută noutate, atât prin raportare la doctrina străină, cât și la cea românească, permite o analiză completă a procedurii de angajare a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional. Cercetarea urmează să aibă în vedere dispozițiile procedurale cuprinse atât în reglementările internaționale ce instituie regimuri juridice sectoriale sau integratoare ale formei de răspundere studiată, cât și în alte instrumente internaționale sau adoptate la nivelul Uniunii Europene, iar, în lipsă, în legea aplicabilă procedurii de judecată.

În al treilea rând, originalitatea proiectului este determinată de obiectivul pe care acesta îl propune, în sensul de a *analiza*, prin raportare la teoria formulată a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, mecanismul juridic configurat de *Convenția de la Lugano* asupra răspunderii civile pentru daune rezultând din activități periculoase pentru mediu, *în vederea identificării cauzelor care au împiedicat intrarea în vigoare a acesteia și a formulării unui set de propuneri de reformare a acestei convenții*.

În al patrulea rând, originalitatea proiectului rezultă din observarea împrejurării că instrumentele juridice internaționale în vigoare acoperă în mică măsură problematica răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, fapt ce impune *recurgerea la mecanismele oferite de dreptul internațional privat pentru acoperirea “zonelor albe”*, nereglementate de aceste instrumente juridice.

Din punctul de vedere al **metodelor utilizate**, efectuarea demersului științific impus de prezentul proiect de cercetare presupune recurgerea la:

- a) metoda deductivă. Utilizarea acestei metode va presupune: documentarea teoretică, pornind de la materialul normativ aplicabil și de la aparatul critic incident, analiza, sinteza problemelor juridice implicate și formularea de noi concepte și teorii.
- b) metoda inductivă. Utilizarea acestei metode va presupune investigarea de situații concrete, cazuistica fiind foarte bogată cel puțin în ceea ce privește poluarea cu hidrocarburi, motiv pentru care se va recurge în mod frecvent la practica Fondurilor internaționale de indemnizare pentru daunele cauzate prin poluarea cu hidrocarburi – IOPC Funds. Acest tip de analiză va permite testarea actualelor soluții normative și identificarea lacunelor sau a disfuncționalităților generate de acestea în vederea perfecționării mecanismului răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional.
- c) metoda comparativă. Utilizarea acestei metode este impusă de existența, *de lege lata*, a numeroase regimuri juridice în materia studiată și va permite identificarea trăsăturilor comune și a elementelor de diferențiere ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional. În urma sistematizării, aceste trăsături vor constitui coloana vertebrală a unei viitoare teorii a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional.

Complexitatea demersului științific și **interdisciplinaritatea** acestuia vor implica utilizarea unor metode și instrumente de lucru specifice mai multor ramuri de drept: dreptul mediului (în principal), drept civil, dreptul transporturilor, drept internațional privat, dreptul Uniunii Europene.

Prezentul proiect de cercetare va avea un **dublu impact**, atât pe plan teoretic, cât și pe plan practic.

Din punct de vedere teoretic, demersul științific efectuat va contribui, prin elaborarea unei teorii a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, la dezvoltarea literaturii de specialitate. Rezultatele cercetării se vor concretiza în studii / articole și în publicarea unei monografii. De asemenea, acestea vor fi diseminate prin participarea la manifestări științifice relevante.

Din punct de vedere practic, demersul științific efectuat va putea reprezenta un punct de plecare pentru o reformare a Convenției de la Lugano asupra răspunderii civile pentru daune rezultând din activități periculoase pentru mediu. De asemenea, acesta constituie un instrument de lucru util practicienilor, putând contribui la schimbarea opticii cu privire la acțiunea în răspundere civilă pentru daune cauzate prin poluare. Dacă în prezent o astfel de acțiune este dificil de imaginat în instanțele naționale, demersul științific va oferi instrumentele necesare pentru depășirea acestei stări de fapt și transformarea acțiunii în răspundere civilă pentru daune cauzate prin poluare într-o acțiune având un grad de accesibilitate similar oricărei alte acțiuni în răspundere civilă.

5.5. PLANUL DE LUCRU

AN		OBIECTIVE	ACTIVITĂȚI	REZULTATE
I	1	<i>Fundamentarea cercetării</i> răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional	<ul style="list-style-type: none"> - identificarea și selectarea instrumentelor juridice internaționale incidente, precum și a studiilor și rapoartelor întocmite asupra acestora de organisme internaționale sub egida cărora respectivele instrumente au fost adoptate; - identificarea și selectarea lucrărilor de specialitate (volume, articole) incidente temei cercetate - studierea documentației selectate 	<ul style="list-style-type: none"> - sistematizarea materialului normativ aplicabil; - sistematizarea aparatului critic incident - sistematizarea; teoriilor formulate în materia răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare
II	1	<i>Abordarea materială –</i> Delimitarea “răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare, în context internațional” în raport cu răspunderea statelor pentru poluare, specifică dreptului internațional public	<ul style="list-style-type: none"> - studierea comparativă a unor instrumente juridice internaționale care consacră răspunderea statelor pentru daunele cauzate prin poluare (răspundere de drept public) și a unor instrumente juridice internaționale referitoare la răspunderea civilă a poluatorului (răspundere de drept privat) - studierea literaturii de specialitate incidentă acestei materii 	<ul style="list-style-type: none"> - publicarea unui studiu / articol consacrat diferenței de regim juridic al celor două forme de răspundere într-o revistă de specialitate recunoscută pe plan național / internațional
	2	<i>Abordarea materială –</i> Studierea regimurilor	<ul style="list-style-type: none"> - studierea instrumentelor juridice internaționale instituind 	<ul style="list-style-type: none"> - sistematizarea trăsăturilor comune

	<p>juridice sectoriale și integratoare ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, în vederea identificării trăsăturilor comune și a elementelor de diferențiere</p>	<p>regimuri juridice sectoriale ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional;</p> <ul style="list-style-type: none"> - studierea instrumentelor juridice integratoare (Convenția de la Lugano, neintrată în vigoare, și Directiva 2004/35 – instituind un regim integrator în context intern, ca urmare a transpunerii în legislația națională); - identificarea trăsăturilor comune ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, astfel cum rezultă din regimurile juridice sectoriale și integratoare analizate - gruparea trăsăturilor comune identificate pe categorii de probleme ale formei de răspundere studiate: condițiile răspunderii (incidentul ce antrenează poluarea, dauna cauzată prin poluare, legătura de cauzalitate, problema culpei), subiectele răspunderii, efectul răspunderii, cauzele exoneratoare de răspundere - identificarea elementelor specifice (de diferențiere) ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, astfel cum rezultă din regimurile juridice sectoriale și integratoare analizate - gruparea elementelor specifice identificate pe categorii de probleme ale formei de răspundere studiate: condițiile răspunderii (incidentul ce antrenează poluarea, dauna cauzată prin poluare, legătura de cauzalitate, problema culpei), subiectele răspunderii, efectul răspunderii, cauzele exoneratoare de răspundere 	<p>și a diferențelor prezente la nivelul regimurilor juridice sectoriale și integratoare instituite prin instrumentele juridice internaționale incidente în materia răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional</p>
3	Abordarea materială –	- identificarea “zonelor albe”,	- sistematizarea

Proiect de cercetare postdoctorală – Anexa 2

Universitatea din București

		Studierea mecanismelor de drept internațional privat aplicabile răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional	<p>neacoperite de reglementările internaționale uniforme;</p> <ul style="list-style-type: none"> - identificarea normelor conflictuale aplicabile; - cercetarea regimului juridic aplicabil în ipoteza în care legea română este <i>lex causae</i> 	aspectelor conflictuale ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluarea cu hidrocarburi
	4	<i>Asigurarea impactului</i> național / internațional al temei de cercetare și al concluziilor parțiale	<ul style="list-style-type: none"> - identificarea manifestărilor științifice naționale / internaționale relevante pentru tema de cercetare propusă; - elaborarea unui studiu / articol consacrat unor aspecte materiale ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare, în context internațional, astfel cum rezultă din regimurile juridice sectoriale și integratoare analizate 	<ul style="list-style-type: none"> - participarea la științifice naționale / internaționale relevante pentru tema de cercetare propusă; - publicarea unui studiu / articol consacrat conceptului juridic de daună cauzată prin poluarea mediului în context internațional, într-o revistă de specialitate recunoscută pe plan național / internațional
III	1	<i>Abordarea procesuală</i> – Studierea regimurilor juridice sectoriale și integratoare privind procedura angajării răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, în vederea identificării trăsăturilor comune și a elementelor de diferențiere	<ul style="list-style-type: none"> - identificarea și gruparea pe categorii de probleme (determinarea competenței jurisdicționale, a legii aplicabile procedurii, și a mecanismelor de recunoaștere și încuviințare a executării hotărârilor judecătorești străine) a dispozițiilor procedurale cuprinse în instrumentele juridice internaționale consacrand regimuri sectoriale sau integratoare ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluarea în context internațional 	<ul style="list-style-type: none"> - sistematizarea regulilor procedurale aplicabile cererilor privind angajarea răspunderii pentru daune cauzate prin poluare în context internațional (abordarea acestei forme de răspundere ca proces civil internațional) – obiectivele 1 și 2
	2	<i>Abordarea procesuală</i> – Studierea mecanismelor de drept internațional privat aplicabile procedurii de angajare a răspunderii civile pentru daune cauzate	<ul style="list-style-type: none"> - identificarea “zonelor albe” ale procedurii de judecată a cererilor privind angajarea răspunderii pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, neacoperite de 	

Proiect de cercetare postdoctorală – Anexa 2

Universitatea din București

		prin poluare în context internațional	<p>reglementările internaționale uniforme;</p> <ul style="list-style-type: none"> - stabilirea regulilor aplicabile acestor “zone”: identificarea regulilor materiale uniforme aplicabile (convenții internaționale sau reglementări adoptate la nivelul Uniunii Europene) sau, în lipsă, identificarea normelor conflictuale aplicabile 	
3		<i>Abordare mixtă (materială și procesuală)</i> – Elaborarea unei teorii a răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional	<ul style="list-style-type: none"> - analiza și prelucrarea rezultatelor cercetării științifice; - sistematizarea trăsăturilor materiale și procedurale ale răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional; - compararea trăsăturilor identificate cu acelea ce se desprind din Convenția de la Lugano asupra răspunderii civile pentru daune rezultând din activități periculoase pentru mediu; investigarea rațiunilor ce au împiedicat intrarea în vigoare a acesteia 	<ul style="list-style-type: none"> - redactarea teoriei; - formularea unui set de propuneri privind reformarea Convenției de la Lugano asupra răspunderii civile pentru daune rezultând din activități periculoase pentru mediu
4		<i>Valorificarea rezultatelor cercetării</i>	<ul style="list-style-type: none"> - elaborarea unei lucrări monografice consacrate răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional; - elaborarea unui studiu / articol care să sintetizeze rezultatele cercetării științifice 	<ul style="list-style-type: none"> - publicarea unei lucrări monografice consacrate răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internațional, la o editură de prestigiu; - publicarea unui studiu / articol care să sintetizeze rezultatele cercetării științifice într-o revistă de specialitate recunoscută pe plan național / internațional

6. REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT (maxim 3 pagini)

Rezumatul tezei de doctorat este elaborat punându-se accentul pe aspectele relevante din perspectiva prezentului proiect de cercetare.

Teza de doctorat intitulată “**Regimul juridic al protecției mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi**”, elaborată sub coordonarea științifică a doamnei prof. univ. dr. Daniela Marinescu și susținută public în anul 2009, cuprinde aproximativ 400 de pagini și este organizată în patru titluri, structurate, la rândul lor, în capitole (douăsprezece) și secțiuni.

Enunțate în **Introducere**, obiectivele demersului științific efectuat în vederea elaborării tezei de doctorat au urmărit:

- √ identificarea instrumentelor juridice consacrate protecției mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi la nivel internațional (global și regional), la nivelul Uniunii Europene și la nivel național;
- √ analiza acestor instrumente juridice și stabilirea raporturilor existente între diferitele categorii de instrumente, în funcție de nivelul la care sunt adoptate și de finalitatea lor (prevenirea poluării cu hidrocarburi a mediului marin, eliminarea / limitarea efectelor acestei poluări, stabilirea unor mecanisme de angajare a răspunderii și de reparare a prejudiciilor cauzate prin poluarea cu hidrocarburi a mediului marin);
- √ cercetarea mecanismului răspunderii civile pentru daunele cauzate prin poluarea cu hidrocarburi a mediului marin, prin raportare la instituția clasică a răspunderii civile pentru lucruri.

În vederea atingerii obiectivelor expuse în introducere, cercetarea regimului juridic al protecției mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi a pornit de la delimitarea fenomenului socio-economic reglementat, respectiv a relației sociale prin care se produce o poluare a mediului marin. Astfel, **Titlul I** al tezei de doctorat analizează cauzele și efectele poluării mediului marin, cercetarea teoretică fiind însoțită de prezentarea unor cazuri practice selectate din jurisprudența *Tribunalului Internațional pentru Dreptul Mării (ITLOS)* și din practica *Fondului internațional de indemnizare pentru pagubele produse prin poluarea cu hidrocarburi (IOPC Fund / FIPOL)*.

După delimitarea fenomenului socio-economic vizat, cercetarea se focalizează asupra instrumentelor juridice consacrate protecției mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi (Titlurile al II-lea și al III-lea) și are ca scop realizarea primelor două obiective enunțate în introducerea tezei, Din punct de vedere metodologic, Titlul al II-lea este consacrat analizei instrumentelor juridice adoptate la nivel internațional, iar Titlul al III-lea celor adoptate la nivelul Uniunii Europene, fiind examinate și reglementările interne adoptate în aplicarea acestora.

Titlul al II-lea examinează, în cadrul unor capitole distincte: a) **principiile generale ale cooperării internaționale** în domeniul protejării mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi, astfel cum se desprind din prevederile Convenției Națiunilor Unite asupra dreptului mării (Montego Bay, 1982), b) **instrumentele juridice internaționale cu vocație universală**, consacrate protecției mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi, un loc aparte deținându-l analiza dispozițiilor Convenției internaționale privind prevenirea poluării de către nave (MARPOL 73/78), c) **instrumentele juridice internaționale cu vocație regională**, consacrate protecției mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi, fiind analizate, ca studii de caz, instrumentele juridice regionale aplicabile bazinelor maritime europene (Marea Neagră, Marea Mediterană, Atlanticul de Nord-Est, Marea Baltică și Marea Caspică) și d) **reglementările naționale** menite să concretizeze, să detalieze sau, după caz, să completeze măsurile stabilite la nivel internațional, global sau regional.

Titlul al III-lea se focalizează asupra mecanismelor de protecție a mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi elaborate la nivelul Uniunii Europene. Demersul științific are în vedere, în cadrul unor capitole distincte: a) cercetarea procesului de cristalizare a unei politici a Uniunii Europene în domeniul protecției mediului, b) identificarea instrumentelor internaționale în domeniul

protecției mediului înconjurător care angajează Uniunea sau statele membre și c) legislația Uniunii Europene în materie, fiind avute în vedere, acolo unde este cazul, și reglementările interne prin care aceasta este transpusă în dreptul intern român.

Titlul al IV-lea este consacrat, în principal, cercetării răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluarea cu hidrocarburi a mediului marin, potrivit reglementărilor internaționale aplicabile. Tratarea distinctă a acestei probleme, iar nu în cadrul Titlului al II-lea (unde sunt numai evocate instrumentele internaționale incidente) este justificată de importanța instituției și, în același timp, de întinderea analizei. Cercetarea evidențiază trei regimuri juridice, astfel: a) regimul de drept comun al răspunderii civile pentru daunele cauzate prin poluarea cu hidrocarburi a mediului marin; b) regimul special de reparare a daunelor prin intermediul *Fondurilor internaționale de indemnizare pentru daunele cauzate prin poluarea cu hidrocarburi*; c) regimul special de reparare a daunelor cauzate de scurgeri de combustibil petrolier provenite de la alte nave decât petrolierele.

Regimul de drept comun, reprezentat de Convenția internațională privind răspunderea civilă pentru pagubele produse prin poluare cu hidrocarburi, 1992 (CLC 1992), se caracterizează prin următoarele trăsături esențiale:

- răspunderea este canalizată către proprietarul petrolierului care a cauzat poluarea. Regula enunțată produce două efecte specifice: a) angajarea răspunderii proprietarului navei exclusiv potrivit prevederilor Convenției, b) interzicerea, de principiu, a angajării răspunderii altor persoane, atât potrivit regulilor instituite prin Convenție, cât și potrivit dreptului comun;
- răspunderea are un caracter obiectiv (independent de culpa proprietarului navei), cauzele exoneratoare de răspundere fiind strict reglementate de Convenție. În acest fel, sunt înlăturate dificultățile identificate în literatura de specialitate și care pornesc de la clasică fundamentare a răspunderii civile delictuale pe ideea de culpă;
- răspunderea proprietarului navei este limitată, sub condiția ca acesta să nu fi acționat cu intenție. Plafonul instituit de Convenție nu este incompatibil cu repararea integrală a prejudiciului (atât *damnum emergens*, cât și *lucrum cessans*), în măsura în care quantumul total al daunelor suferite de victimele poluării cu hidrocarburi este inferior respectivului plafon;
- prejudiciul cauzat mediului însuși este reparabil sub imperiul Convenției CLC 1992, criteriul legal de evaluare reprezentându-l costul depoluării. În consecință, orice persoană care a suportat costuri legate de întreprinderea măsurilor de depoluare dobândește, în temeiul Convenției, legitimare procesuală activă, fiind calificată ca victimă a poluării. În felul acesta sunt înlăturate dificultățile existente în sistemele de drept în care titularul dreptului la acțiune trebuie să justifice un interes personal și direct, iar nu un interes colectiv (condiția nefiind, de regulă, îndeplinită atunci când mediul poluat nu face obiectul aproprierii, e.g. în cazul poluării zonei de coastă folosită ca loc de agrement de către comunitatea locală);
- de regulă, proprietarul navei este ținut să contracteze o asigurare de răspundere sau o altă garanție financiară.

Regimul special de reparare a daunelor prin intermediul *Fondurilor internaționale de indemnizare pentru daunele cauzate prin poluarea cu hidrocarburi* (IOPC Fund) presupune funcționarea, în prezent, a trei asemenea fonduri, respectiv IOPC Fund 1971, IOPC Fund 1992 și IOPC Supplementary Fund 2003, cel dintâi fiind, însă, în curs de lichidare. În sinteză, Fondurile internaționale de indemnizare pot fi caracterizate astfel:

- sunt instituții internaționale, constituite în temeiul unor convenții internaționale cu vocație universală și sunt finanțate de către persoanele care importă petrol (peste un anumit prag) pe teritoriul unui stat parte;
- au fost create în vederea asigurării unei indemnizații pentru daunele cauzate prin poluarea cu hidrocarburi, în măsura în care protecția decurgând din Convenția CLC 1992 s-ar dovedi insuficientă. În acest sens, ipotezele avute în vedere sunt următoarele: a) Convenția CLC 1992 nu prevede nicio răspundere a proprietarului navei (e.g. în cazul forței majore *stricto sensu* care,

potrivit Convenției, are efect exonerator de răspundere), b) proprietarul navei este insolubil, iar asigurarea sau altă garanție financiară contractată de acesta nu acoperă respectivul prejudiciu sau este insuficientă pentru acoperirea sa integrală, c) prejudiciul depășește, ca valoare, limita răspunderii proprietarului navei stabilită prin Convenția CLC 1992;

- mecanismul de reparare a daunelor instituit prin IOPC Fund Convention 1992 (care înlocuiește IOPC Fund Convention 1971) este complementar celui stabilit prin Convenția CLC 1992, iar mecanismul instituit prin IOPC Supplementary Fund Protocol 2003 este complementar celui stabilit prin IOPC Fund Convention 1992.

Regimul special de reparare a daunelor cauzate de scurgeri de combustibil petrolier provenite de la alte nave decât petrolierele este consacrat prin Convenția internațională privind răspunderea civilă pentru daunele produse prin poluare cu hidrocarburi folosite pentru operarea sau propulsia vaselor (Londra, 2001) – Bunkers Convention 2001 – și are în vedere o ipoteză ce nu a fost reglementată de Convenția CLC 1992. Astfel, aceasta din urmă se aplică în cazul în care prejudiciul este cauzat prin poluarea cu hidrocarburi provenite de la o navă petrolieră, indiferent că este vorba despre hidrocarburi transportate ca încărcătură în vrac sau despre hidrocarburi transportate în tancurile de combustibil. În schimb, nu intră sub incidența Convenției CLC 1992, ci a Bunkers Convention 2001, prejudiciul cauzat prin poluarea cu hidrocarburi provenite din tancurile de combustibil ale unei nave care nu este destinată transportului de hidrocarburi în vrac. Mecanismul de angajare a răspunderii și de reparare a prejudiciului este preluat din Convenția CLC 1992, cu următoarele diferențe principale:

- răspunderea nu mai aparține proprietarului, ci armatorului navei de la momentul producerii incidentului care antrenează poluarea cu hidrocarburi. În același timp, nu mai operează o canalizare a răspunderii, victima poluării putând angaja răspunderea oricărei alte persoane, dar nu în temeiul Bunkers Convention 2001, ci al dreptului comun (*lex causae*);
- limitarea răspunderii armatorului nu este reglementată în mod direct (așa cum este reglementată limitarea răspunderii proprietarului navei prin Convenția CLC 1992), ci prin trimitere la prevederile Convenției privind limitarea răspunderii pentru creanțe maritime (adoptată la Londra, la 19 noiembrie 1976), astfel cum a fost amendată prin Protocolul din 1996.

Concluziile evidențiază modul în care au fost atinse obiectivele stabilite în introducerea tezei, rezultatele demersului științific, concretizându-se în special în: a) *elaborarea unei structuri coerente*, menite să articuleze numeroasele instrumente juridice incidente în materia studiată. Elaborată sub forma unui corp piramidal (alcătuit din 5 trepte), structura creată face posibilă ierarhizarea și interconectarea unei încrângături aparent eterogene de reglementări internaționale, naționale și comunitare. În acest context, prin raportarea României la structura piramidală descrisă, sunt evidențiate neajunsurile ce decurg din neparticiparea țării noastre la unele dintre instrumentele juridice internaționale consacrate protecției mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi; b) *studierea mecanismului răspunderii civile* pentru daune cauzate prin poluarea cu hidrocarburi, prin raportare la instituția clasică a răspunderii civile pentru lucruri. Latura substanțială a problemei studiate este dublată de o perspectivă procesuală, fiind identificate particularitățile ridicate de prezența elementului de extraneitate. Abordarea răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluarea cu hidrocarburi, ca proces civil internațional, constituie un element de noutate în literatura juridică românească.

7. DOMENIUL ȘI SPECIALIZAREA ACTUALĂ A CERCETĂTORULUI CANDIDAT

Candidatul desfășoară în prezent activitate specifică mediului universitar în domeniul dreptului mediului, al dreptului internațional privat și al dreptului comerțului internațional. De asemenea, în domeniile menționate, candidatul a publicat o serie de lucrări cu caracter științific în reviste / la edituri considerate de prestigiu în mediul academic. Trebuie menționată în acest context și experiența practică, dobândită în calitate de avocat, începând cu anul 2002. Prezentarea candidatului, implicată de acest proiect de cercetare, urmează a evidenția cu precădere acele aspectele specializării acestuia relevante pentru tema propusă.

Preocuparea candidatului pentru domeniul **dreptului mediului** și pentru tema ce formează obiectul prezentului proiect de cercetare datează din perioada efectuării studiilor universitare, lucrarea de licență a acestuia, elaborată sub coordonarea dnei. prof. univ. dr. Daniela Marinescu, tratând aspecte relevante pentru actualul proiect de cercetare, respectiv “Poluarea radioactivă și protecția împotriva radiațiilor în dreptul internațional” (un capitol al acesteia fiind consacrat răspunderii civile pentru daunele cauzate prin poluarea cu hidrocarburi).

În perioada ulterioară, preocuparea candidatului pentru acest domeniu s-a concretizat în elaborarea a **9 articole**, publicate în reviste de specialitate recunoscute pe plan național sau în volume dedicate unor personalități științifice. Dintre acestea, trebuie semnalate, în special, cele consacrate: **răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluarea radioactivă** (în volumul „Omagiu profesorului Nicolae V. Dură la 60 de ani”, Editura Arhiepiscopiei Tomisului, 2006), **răspunderii civile pentru daune aduse mediului potrivit Directivei 2004/35/CE** (Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 6/2006, coautor), respectiv **Fondurilor internaționale de indemnizare pentru daunele cauzate prin poluarea cu hidrocarburi** (Revista Română de Drept al Afacerilor nr. 5/2008 și 6/2008).

În perioada 2005-2008, candidatul a urmat cursurile Școlii doctorale a Facultății de Drept din cadrul Universității din București, elaborând, sub coordonarea științifică a dnei. prof. univ. dr. Daniela Marinescu, teza de doctorat cu tema “Regimul juridic al protecției mediului marin împotriva poluării cu hidrocarburi”, susținerea publică a acesteia având loc în anul 2009. Capitolul al IV-lea al lucrării, însumând cca. 100 pag., tratează, cu precădere, regimurile juridice ale răspunderii pentru daune cauzate prin poluarea cu hidrocarburi, consacrate prin instrumente juridice internaționale. Lucrarea se află în curs de publicare la o editură recunoscută pe plan național.

Preocuparea candidatului pentru **dreptul internațional privat** se concretizează în conducerea de seminare, începând din anul 2002, la învățământul de zi (anul al IV-lea) și, ulterior, la cel de master.

Dintre cele 9 articole publicate în domeniul dreptului internațional privat, în reviste de specialitate recunoscute pe plan național, prezintă relevanță pentru proiectul de cercetare, cu precădere cele consacrate procesului civil internațional. Pot fi astfel menționate, cu titlu de exemplu, articolele consacrate: **determinării competenței jurisdicționale de drept internațional privat în materia faptului juridic civil**, vizând inclusiv acțiunile în repararea daunelor cauzate prin poluare radioactivă sau cu hidrocarburi (Analele Universității din București – Seria Drept, 2005-III), respectiv **prorogării de competență în dreptul internațional privat** (Curierul Judiciar nr. 12/2005).

Activitatea de cercetare a candidatului în domeniul dreptului internațional privat s-a concretizat, de asemenea, în elaborarea și publicarea lucrării “**Drept internațional privat. Practică judiciară**” (Ed. Hamangiu, București, 303 pag.), recenzată în Revue Critique de Droit International Prive (2009), volume 98, issue 2, p. 424 și urm.

În fine, doctorandul a participat cu lucrări în domeniul dreptului internațional privat la manifestări științifice cu caracter internațional și național. Pot fi menționate, astfel: comunicarea științifică referitoare la determinarea competenței de drept internațional privat cuprinsă în volumul consacrat lucrărilor Conferinței internaționale “Dreptul afacerilor pentru 2007”, organizate la București (volumul a fost publicat ca Supliment I / 2007 al Revistei Române de Drept al Afacerilor),

comunicările științifice la regimul juridic al străinilor în România, prezentate în cadrul unor seminare științifice organizate la Olimp și Costinești în anul 2007.

Preocuparea candidatului pentru **dreptul comerțului internațional** se concretizează în conducerea de seminare, începând din anul 2002, la învățământul de zi (anul al IV-lea) și, ulterior, la cel de master.

Candidatul a publicat în acest domeniu 5 articole, în reviste de specialitate recunoscute pe plan național.

De asemenea, candidatul este coautor al unei monografii consacrate contractului de transport internațional de mărfuri și al unui tratat universitar de dreptul comerțului internațional (capitolul referitor la contractele de transport internațional de mărfuri). Aceste lucrări demonstrează specializarea candidatului în materia **dreptului transporturilor**, specializare utilă din perspectiva cercetării interdisciplinare impuse de prezentul proiect de cercetare (recursul la conceptele și instrumentele puse la dispoziție de dreptul transporturilor apare ca necesar în condițiile în care multe dintre instrumentele juridice internaționale analizate în cadrul proiectului au în vedere poluarea cauzată în timpul transportului de mărfuri periculoase pentru oameni sau pentru mediu). Preocuparea candidatului pentru domeniul dreptului transporturilor este, de asemenea, evidențiată de elaborarea, în coautorat, a unei culegeri de jurisprudență dedicată contractului de transport de mărfuri și a unui articol consacrat regimului juridic de control al transportului deșeurilor.

Data,

Semnătura,